

KOMENTARZ NR 5/2018; DATA ZŁOŻENIA: 8.02.2018

Wpływ reformy podatkowej w USA na Chiny

Grudniowa reforma systemu podatkowego Stanów Zjednoczonych będzie miała międzynarodowe implikacje i Chiny będą jednym z państw, które, choć w dość ograniczonym zakresie, odczują jej skutki. Reforma znacząco zwiększy atrakcyjność USA z punktu widzenia korzyści podatkowych dla przedsiębiorstw. Będzie to jeden z istotnych dodatkowych czynników wpływających na decyzje chińskich producentów oraz amerykańskich korporacji o lokowaniu nowych zakładów produkcyjnych i innych inwestycji w USA lub przenoszeniu ich z Chin. Może również dojść do zwiększenia transferu dochodów generowanych przez amerykańskie inwestycje w Chinach do USA. W efekcie można spodziewać się odpływu kapitału inwestycyjnego z Chin do USA i zmniejszenia napływu amerykańskich inwestycji do Chin, zwłaszcza w sektorze produkcyjnym, o ile Pekin nie wprowadzi rozwiązań równoważących skutki amerykańskiej reformy.

W najbliższej przyszłości należy spodziewać się ostrożnych działań Pekinu dostosowywanych do poziomu ewentualnego odpływu przedsiębiorstw i kapitału a mających na celu zminimalizowanie wpływu reformy podatkowej w Stanach Zjednoczonych na chińską gospodarkę. Jeśli dojdzie do narastającego odpływu kapitału, to najbardziej prawdopodobne jest, że chińskie władze zastosują kombinację środków mających na celu poprawę środowiska biznesowego w Chinach dla zagranicznych i krajowych inwestorów oraz wprowadzanie kolejnych ograniczeń dla chińskich firm do inwestowania za granicą. Poprawa środowiska biznesowego będzie jednak ograniczona ze względu na założenia władz chińskich dotyczące kształtu modelu gospodarczego opartego na zaprezentowanych na XIX Zjeździe KPCh mechanizmach socjalistycznej gospodarki rynkowej. Nie należy się też spodziewać znaczących i powszechnych obniżek podatków w ChRL. Mogą być wprowadzone jedynie niewielkie cięcia i zastosowane ulgi sektorowe lub ewentualnie zwiększone subsydia dla firm krajowych w wybranych branżach.

Tarcia między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi nie przełożą się na skoordynowane naciski UE i Chin na USA i wspólne działania zmierzające do zniwelowania skutków reformy podatkowej. Chińskie inwestycje w Polsce utrzymują się na niewielkim poziomie i nie są przedmiotem znaczącej bezpośredniej konkurencji między USA i Polską, zatem wzrost konkurencyjności podatkowej USA ma minimalne przełożenie na poziom chińskich inwestycji w Polsce.

Jeśli jednak w wyniku pogorszenia szeroko rozumianego środowiska biznesowego w Chinach i wzrostu protekcjonizmu w USA (wzmocnionych dodatkowo efektem

podatkowych reform D. Trumpa) nastąpiłby spadek inwestycji amerykańskich w Chinach, znaczący odpływ kapitału Chin do USA oraz zmniejszenie napływu nowych inwestycji do Chin, Unia Europejska jako główny partner handlowy Chin uzyska wobec Pekinu lepszą pozycję negocjacyjną w kwestiach umowy o ochronie inwestycji oraz w kwestiach równego dostępu dla europejskich firm do rynku chińskiego. W interesie Polski leży zwiększenie nacisku na Chiny na otwarcie rynku, co wymaga współdziałania z pozostałymi państwami członkowskimi UE i z jej organami.

Kluczowe zmiany opodatkowania przychodów z inwestycji transgranicznych

W grudniu ub.r. w Stanach Zjednoczonych weszła w życie Ustawa o Redukcji Podatków i Miejscach Pracy (*Tax Cuts and Jobs Act*)¹. Jest to pierwsza od ponad trzydziestu lat, od czasów reform Reagana, istotna zmiana amerykańskiego systemu podatkowego². Celem reformy jest pobudzenie wzrostu inwestycji prywatnych i zwiększenie tempa wzrostu PKB, przyciągnięcie do USA kapitału amerykańskich korporacji akumulowanego w zagranicznych inwestycjach oraz zwiększenie konkurencyjności Stanów Zjednoczonych dla inwestorów z innych państw. Jednym z kluczowych elementów reformy jest obniżenie stawek podatku dochodowego pobieranego od osób prawnych. Pod poprzednim reżimem stawki podatkowe w USA były najwyższe ze stosowanych w państwach należących do OECD³. Od 2018 r. dla spółek kapitałowych stawka federalnego podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) zostaje obniżona z 35 proc. do 21 proc. Obniżony został również znacząco podatek dochodowy od spółek osobowych oraz od osób fizycznych, jednak ten ostatni zostanie obniżony tylko tymczasowo do roku 2025. Obniżenie stawek podatkowych jest podstawowym elementem międzynarodowej konkurencji podatkowej i ma na celu zwiększenie atrakcyjności Stanów Zjednoczonych dla zagranicznych inwestorów.

W nowej ustawie odchodzi się również, choć w ograniczonym zakresie, od stosowanego dotychczas systemu opodatkowania o zasięgu światowym na rzecz systemu terytorialnego. Przed reformą amerykańskie spółki kapitałowe przy transferze dochodów uzyskiwanych z zagranicznych przedsiębiorstw⁴ musiały w Stanach Zjednoczonych płacić różnicę między podatkiem już zapłaconym przez to przedsiębiorstwo za granicą a podatkiem należnym według stawek określonych przez prawo USA. W efekcie amerykańskie korporacje zamiast przelewać dochody do spółki matki reinwestowały je w zagraniczne spółki lub w inny sposób inwestowały za granicą, co doprowadziło do sytuacji, w której ok. 2,6 bln usd dochodów uzyskanych z operacji zagranicznych przez amerykańskie firmy nie zostało opodatkowane w USA⁵. Od 2018 r. w większości przypadków dochód transferowany z zagranicy nie będzie opodatkowany⁶. Ma to zachęcić amerykańskie korporacje do zwiększenia transferów zysków z operacji zagranicznych do Stanów Zjednoczonych. Jednocześnie jednak wprowadzony został przymusowy podatek od repatriacji dochodów naliczany w wysokości 15,5 proc od

wartości nieopodatkowanych dotychczas aktywów zagranicznych w gotówce i 8 proc. pozostałych aktywów. Wprowadzenie tego przepisu ma na celu zniwelowanie deficytu budżetowego, który powstanie w wyniku obniżenia podatków, a zanim nastąpi zasilenie budżetu zwiększonymi przychodami związanymi ze wzrostem aktywności gospodarczej⁷.

Atrakcyjność obniżek podatków w USA dla firm chińskich i amerykańskich w Chinach

W oficjalnym przekazie strona chińska wskazuje, że reforma podatkowa w USA będzie miała wpływ na sytuację międzynarodową i może doprowadzić do zaostrzenia konkurencji podatkowej między czołowymi gospodarkami. Będzie to jeszcze bardziej prawdopodobne jeśli będzie miał miejsce dynamiczny wzrost amerykańskiego sektora produkcyjnego spowodowany przekierowaniem strumienia inwestycji z państw rozwijających się do Stanów Zjednoczonych⁸. Chiny będą jednym z państw, które odczują efekty działań Waszyngtonu.

Część chińskich ekspertów obawia się potencjalnej migracji chińskich firm do USA. Ze względu na niewielką różnicę w stawkach CIT obniżka stawek podatku dochodowego w Stanach Zjednoczonych będzie niewielkim samodzielnym czynnikiem wpływającym na zachowanie chińskich przedsiębiorstw⁹. Będzie to natomiast istotny czynnik dodatkowy dla decyzji inwestycyjnych przedsiębiorstw (tak chińskich jak i amerykańskich) oraz decyzji co do transferu dochodów do USA. Będzie to dotyczyło głównie sektora produkcyjnego, choć trzeba również wziąć pod uwagę branżę IT i niektóre rodzaje usług np. hotelarstwo. Podstawowa stawka CIT w Chinach wynosi 25 proc., czyli niewiele wyżej w porównaniu do 21 proc. obowiązujących obecnie w USA. Dużo niższa jest natomiast w Chinach specjalna stawka dla firm z sektora zaawansowanych technologii (15 proc.). Chińskie firmy cieszą się również licznymi dotacjami państwowymi i innymi rządowymi programami wsparcia¹⁰. Obniżka podatków w USA będzie z pewnością istotnym czynnikiem dodatkowym w całym szeregu już zachęcających do inwestowania w USA, takich jak: stosunkowo niskie koszty zatrudnienia pracowników, elastyczne prawo pracy, dojrzały system prawny i niezależny, wciąż jeszcze ogromny i chłonny rynek zbytu, stosunkowo niskie ceny gruntów na potrzeby przemysłowe i niskie ceny energii. Trzeba też mieć na uwadze, że podatek dochodowy jest tylko jedną z form ciężarów publicznych i biorąc pod uwagę wszystkie inne daniny ciężar podatkowy przedsiębiorstw w Chinach sięga 68 proc., co jest jednym z najwyższych poziomów opodatkowania na świecie¹¹. Jeśli do powyższych czynników dojdzie intensyfikacja działań protekcyjnych wobec chińskich produktów, grupa przedsiębiorców z Chin zakładających nowe zakłady bądź przenoszących produkcję z Chin powiększy się. Jeszcze pod poprzednim reżimem podatkowym szereg chińskich firm zachęconych powyższymi czynnikami oraz wysokimi indywidualnymi ulgami podatkowymi zainwestowało w USA w nowe zakłady lub przejęcie już istniejących¹².

Dla wielu amerykańskich firm w Chinach obniżka stopy podatku dochodowego skorelowana z wprowadzeniem zasady terytorialności może być argumentem przeważającym szalę w podjęciu decyzji o transferze do Stanów Zjednoczonych dochodów zamiast reinwestycji w Chinach¹³. Dla potwierdzenia tej tezy wskazuje się na znaczący skok w wartości transferowanych zysków w 2004-2005 r. po ogłoszeniu przez administrację Busha jednorazowej obniżki podatku. W przeciwieństwie do niej obecna reforma ma charakter stały i skutki dla gospodarki mogą być bardziej trwałe¹⁴. Nie należy spodziewać się masowego zamykania zakładów i powrotu do USA, ale zachęty podatkowe Waszyngtonu przy pogarszającym się otoczeniu biznesowym dla zagranicznych inwestorów, mogą zniechęcać do dalszego rozwoju operacji w Chinach i sprawić, że jakaś część firm zrezygnuje z obecności w Państwie Środka¹⁵. Zarejestrowane w Chinach przedsiębiorstwa z amerykańskim kapitałem borykają się z rosnącą obecnością struktur partyjnych w zakładach, nierównym dostępem do udziału w przetargach publicznych, chińską konkurencją wspieraną przez rząd centralny i rządy lokalne, niewystarczającym poziomem ochrony praw własności intelektualnej oraz zakusami Pekinu do uzyskiwania dostępu do ich technologii. W niektórych przypadkach ponoszą też konsekwencje napięć politycznych i gospodarczych między USA i Chinami.

Odływ kapitału z Chin

Chińskie spółki, które są traktowane jako podatnicy w Stanach Zjednoczonych ze względu na prowadzone operacje również podlegają amerykańskiemu podatkowi od repatriacji dochodów¹⁶. Może to prowadzić do konieczności zapłacenia znaczących jednorazowych należności podatkowych i w efekcie do odpływu kapitału z Chin. W takiej sytuacji znalazło się np. Lenovo, które będzie miało do zapłacenia 400 mln usd. Zdaniem spółki ta jednorazowa opłata zostanie jednak w przyszłości zrekompensowana znacząco niższymi podatkami¹⁷. Podobne stanowisko prezentują amerykańskie korporacje, również te operujące w Chinach. Są one pozytywnie nastawione do reformy i podnoszą płace oraz zwiększają zatrudnienie w Stanach Zjednoczonych¹⁸, mimo konieczności płacenia jeszcze wyższych niż Lenovo podatków. Tak jest w wypadku np. Apple, który ma do oddania 38 mld¹⁹. Amerykańskie korporacje deklarują również wzrost nakładów na inwestycje w najbliższych latach²⁰.

Do istotnego odpływu kapitału z Chin może dojść, jeśli połączą się cztery czynniki: transfer dochodów do USA, transfery kapitału z tytułu podatku od repatriacji dochodu, inwestycje chińskich przedsiębiorstw w USA i brak przeciwdziałań ze strony władz chińskich²¹. Skutkować to mogłoby znaczącym osłabieniem chińskiej waluty i mogłoby zapoczątkować spiralę, w której coraz szersze kręgi inwestorów – np. kapitał spekulacyjny – wycofywałyby się z rynku uciekając od słabnącej waluty. Pekinowi zależy na stabilnym kursie rmb z zachowaniem tendencji do stopniowego wzmacniania. Pekin nie może również dopuścić do znacznego uszczuplenia zasobów walut obcych koniecznych do zabezpieczenia importu, długu zewnętrznego oraz obrony waluty²².

Spadek wartości waluty miałyby też niekorzystny efekt na wysiłki zmierzające do umiędzynarodowienia rmb. Można zatem spodziewać się, że w razie fali wychodzących inwestycji zagranicznych i repatriacji dochodów do USA chińskie władze zastosują kolejne instrumenty dla kontroli odpływu kapitału jak to miało miejsce w końcu 2016 r. i w sierpniu ub.r.²³

Pozytywne skutki dla Chin i ocena reformy przez chińskich ekspertów

Chińscy eksperci wskazują też na pewne potencjalnie korzystne dla Chin skutki reformy Trumpa i podobnych działań ze strony innych państw. Obniżki stawek podatkowych w USA wpłyną pozytywnie na poziom inwestycji i konsumpcji, co może zdaniem niektórych chińskich analityków skutkować wzrostem chińskiego eksportu do USA i innych państw wprowadzających takie reformy²⁴. Te ewentualne dodatkowe korzyści mogą być jednak dość krótkotrwałe i stosunkowo niewielkie w związku ze zmierzającą ku protekcjonizmowi polityką „America First”, pod warunkiem, że zostanie ona wdrożona z sukcesem²⁵.

Należy też podkreślić, że zarówno w chińskich mediach rządowych jak i w dyskursie eksperckim wiele jest opinii negatywnie oceniających niektóre aspekty reformy podatkowej. Przede wszystkim podkreślany jest spodziewany wzrost deficytu budżetowego w USA, co wpłynie negatywnie na możliwość finansowania np. programów społecznych, które już teraz są ograniczane. Reforma pogłębi nierówności społeczne i zwiększy koszty dostępu do opieki medycznej²⁶. Może również spowodować powstanie bańki inwestycyjnej²⁷. Wielu chińskich autorów dostrzega pozytywne aspekty reformy i wzrostu amerykańskiej konkurencyjności podatkowej i w związku z tym zauważa konieczność przeprowadzenia przez Chiny reformy własnego systemu podatkowego.

Możliwe reakcje Pekinu

Chińskie stanowisko wobec amerykańskich reform jest wyczekujące i ostrożne. Z jednej strony wiceminister finansów Zhu Guangyao zapowiada podjęcie przez Chiny „proaktywnych środków”, żeby zminimalizować wpływ amerykańskich działań na gospodarkę chińską²⁸, ale z drugiej strony część rządowych analityków bagatelizuje ich wpływ²⁹.

Pomimo dość ostrożnych oficjalnych wypowiedzi na temat zagrożenia spowodowanego reformą Pekin podjął już jednak pierwsze konkretne kroki w celu zrównoważenia efektów amerykańskiej ustawy i jeszcze w ubiegłym roku ogłosił tymczasowe zwolnienie przychodów zagranicznych firm pod warunkiem ich reinwestycji we wskazane przez państwo chińskie branże, m.in. w technologii, tabor kolejowy czy przemysł wydobywczy³⁰. Wąski zakres przedmiotowy sprawi, że praktyczne znaczenie tych przepisów będzie ograniczone i nie będzie stanowiło wystarczającej przeciwwagi.

Poważnym problemem dla znacznej części firm zagranicznych operujących w Chinach – w szczególności w sektorze produkcyjnym – są nie tylko wysokie podatki i inne obciążenia, ale klimat dla prowadzenia biznesu. W ostatnich miesiącach rząd chiński wprowadził pewne zmiany, m.in. otworzył nowe branże na inwestycje zagranicznych firm³¹, ale jest to wciąż dość fragmentaryczne podejście. Otwarcie to w niewielkim stopniu dotyczy sektora produkcyjnego i nie eliminuje większości wspomnianych wcześniej bolączek.

Ze względu na znaczne przewidywane wydatki państwowe na programy społeczne³², konieczność finansowania z budżetu państwa istotnych dla tempa rozwoju gospodarczego inwestycji w kraju oraz za granicą (szczególnie w ramach Inicjatywy Pasa i Szlaku³³) kierownictwo KPCh ma ograniczone możliwości konkurencji z Waszyngtonem przez wprowadzenie poważniejszych obniżek podatków. Dodatkowym obciążeniem, które ma negatywny wpływ na możliwość zmniejszenia poziomu danin państwowych jest wysoki łączny poziom zadłużenia Chin (szacowany na ponad 260 proc. PKB) i konieczność zabezpieczenia w budżecie środków na udzielenie wsparcia finansowego rządowi lokalnym oraz przedsiębiorstwom państwowym, które nie są w stanie spłacać długów³⁴. Według części analityków może to również wpłynąć na konieczność przyspieszenia i pogłębienia strukturalnych reform systemu podatkowego w Chinach³⁵, jednak konieczność reform podatkowych w Chinach jest sygnalizowana od dawna i jej plany są już dość dobrze znane i reforma w USA nie jest czynnikiem istotnym dla jej przeprowadzenia³⁶.

Trzeba też mieć na uwadze, że mimo wielu różnic dzielących obecnie Waszyngton od Brukseli, Paryża, Berlina i wielu innych rządów europejskich, Pekin nie może liczyć w tej kwestii na ostrą krytykę reformy Trumpa ze strony członków UE. Podjęcie wspólnych z Europą działań jest w tej kwestii bardzo mało prawdopodobne. Na początku grudnia Niemcy i Francja wezwały jednak Komisję Europejską do zbadania, czy nowe amerykańskie prawo jest zgodne z umowami o unikaniu podwójnego opodatkowania, a inne rządy wyraziły zaniepokojenie, że mogły zostać naruszone zasady WTO³⁷. Reforma podatkowa w USA może mieć też istotny wpływ na pozycję konkurencyjną szczególnie państw zachodniej Europy jako miejsc lokowania inwestycji³⁸. Jednakże na szczycie

w Davos premier RFN Angela Merkel mimo krytyki protekcjonizmu oświadczyła, że w odpowiedzi na działania Waszyngtonu należy samemu przeprowadzić reformy, a nie narzekać³⁹. Kilka miesięcy wcześniej prezydent Francji Emmanuel Macron również – choć na dużo mniejszą skalę – wprowadził cięcia podatkowe dla klasy wyższej i średniej⁴⁰. Wiele państw europejskich szczególnie w Europie Środkowo-Wschodniej ma stawki CIT poniżej nowych amerykańskich⁴¹, trudno więc traktować reformę podatkową wprowadzoną przez Waszyngton jako kreowanie gigantycznego rajy podatkowego. Trzeba też zaznaczyć, że przedstawiciele europejskiego wielkiego biznesu wyrazili swoje

poparcie dla amerykańskiej reformy,⁴² choć niektóre europejskie korporacje (jak np. Deutsche Bank) zostały mocno dotknięte skutkami repatriacji podatkowej⁴³.

Łukasz Sarek, analityk ds. gospodarki Chin w Ośrodku Badań Azji

¹ Tekst ustawy zamieszczony jest na stronie Kongresu Stanów Zjednoczonych: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/1/text> [dostęp: 8.02.2018]. Ścieżka legislacyjna opisana jest na stronie Kongresu Stanów Zjednoczonych <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/1/actions> [dostęp: 8.02.2018].

² W niniejszym opracowaniu zaprezentowano tylko kluczowe zmiany istotne dla potencjalnego wzrostu konkurencyjności podatkowej Stanów Zjednoczonych w stosunku do Chin. Przystępny przegląd wszystkich zasadniczych elementów reformy prezentuje np. Kimberley Amadeo, *Trump's Tax Plan and How It Affects You*, The Balance, 5.02.2018, <https://www.thebalance.com/trump-s-tax-plan-how-it-affects-you-4113968> [dostęp: 8.02.2018].

³ Małgorzata Mazurek-Chwiejczak, *Opodatkowanie dochodów przedsiębiorstw w państwach OECD – kierunki ewolucji*, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin Polonia, Vol. L,1, Sectio H, 2016, dlibra.umcs.lublin.pl/Content/26950/czas9547_2016_50_1_5.pdf [dostęp: 8.02.2018].

⁴ Dotyczy to według nowych przepisów zagranicznych przedsiębiorstw, w których amerykańska spółka ma co najmniej 10 proc. głosów lub wartości udziałów.

⁵ Por. Nick Wells, *Companies are holding a \$2.6 trillion pile of cash overseas that's still growing*, CNBC, 28.04.2017, <https://www.cnbc.com/2017/04/28/companies-are-holding-trillions-in-cash-overseas.html> [dostęp: 8.02.2018].

Dynamika akumulacji nie jest bardzo istotna z punktu widzenia wielkości repatriacji. Por. Bob Bryan, *US companies are 'hoarding' a record \$2.5 trillion in cash overseas*, Business Insider, 19.09.2016, <http://www.businessinsider.com/us-companies-hoarding-25-trillion-of-cash-overseas-2016-9?IR=T> [dostęp: 8.02.2018].

Według danych UNCTAD łączna wartość wszystkich zatrzymanych za granicą dochodów (wliczając w to nie tylko gotówkę, ale i mniej płynne aktywa) wynosi 3.2 bln usd. Por. *Tax Reforms in the United States: Implications for International Investments*, UNCTAD, Investment Trends Monitor, Nr 29, luty 2018, 5.02.2018, unctad.org/en/PublicationsLibrary/diaeia2018d2_en.pdf [dostęp: 8.02.2018].

UNCTAD podaje wartość zatrzymanych dochodów w gotówce na 2 bln usd, mniej niż według danych podanych przez Capital Research cytowanych w poprzednich źródłach. Chin nie ma na liście największych destynacji dla amerykańskich FDI, jednak wiele państw wskazanych w raporcie nie jest ostateczną destynacją i ze względu na *roundtripping* i *offshoring* nie należy wyciągać wniosków co do rzeczywistej wartości amerykańskich inwestycji w Chinach.

⁶ *Tax reform—KPMG report on new tax law*, KPMG, 6.08.2018, <https://home.kpmg.com/content/dam/kpmg/us/pdf/2018/02/tnf-new-law-BOOK-feb6-2018.pdf> [dostęp: 8.02.2018].

Dokument jest uzupełnieniem i rozwinięciem wstępnego grudniowego opracowania pt. *New Tax Law (H.R. 1) – Initial Observations*, KPMG, 22.12.2017, <https://home.kpmg.com/content/dam/kpmg/us/pdf/2017/12/tnf-new-tax-law-dec22-2017.pdf> [dostęp: 8.02.2018].

⁷ Oprócz podatku od repatriacji dochodów wprowadzono również inne rozwiązania mające na celu ograniczenie obniżenia przychodów skarbu państwa takie jak: środki przeciw erozji bazy podatkowej, ograniczenie dopłat do opieki zdrowotnej, powszechny podatek od niskoopodatkowanych dochodów od aktywów niematerialnych i inne. Por. *Tax reform—KPMG report on new tax law...* oraz: *New Tax Law (H.R. 1) – Initial Observations...* Reforma spowoduje wzrost deficytu budżetowego o niemal 1,5 bln usd, już uwzględniając efekt czynników mających niwelować deficyt.

Por. *Estimated Budget Effects of the Conference Agreement for H.R.1. „The Tax Cuts and Jobs Act”. Fiscal Year 2018-2027*, Joint Committee on Taxation, 18.12.2017, https://www.jct.gov/publications.html?func=download&id=5053&chk=5053&no_html=1 [dostęp: 8.02.2018].

Administracja Trumpa liczy na to, że zadziała prawo krzywej Laffera i że dokona się spowodowany obniżką podatków dodatkowy wzrost gospodarczy, prognozowany na poziomie zaledwie ok. 0.7 proc., co pozwoli na uzyskanie dodatkowych dochodów do budżetu i obniżenie łącznego deficytu do nieco ponad 1 bln usd.

Por. *Macroeconomic Analysis of the Conference Agreement for H.R.1, the Tax Cuts and Jobs Act*, Joint Committee on Taxation, 22.12.2017, https://www.jct.gov/publications.html?func=download&id=5055&chk=5055&no_html=1 [dostęp: 8.02.2018].

Jest to znacznie mniej niż zapowiadali republikańscy politycy i niektóre think tanki. Por. Bob Ryan, *A key report shows the final GOP tax bill boosting the US economy — but by well less than Republicans promised*, Business Insider, 18.12.2017 <http://www.businessinsider.com/tax-foundation-report-says-gop-tax-bill-will-boost-economy-but-still-fall-short-2017-12?IR=T> [dostęp: 8.02.2017]. IMF prognozuje dodatkowy wzrost o 1.2 proc. PKB do 2020. Por. *World Economic Outlook Update, January 2018. Brighter Prospects, Optimistic Markets, Challenges Ahead*, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, 22.01.2018, <http://www.imf.org/~media/Files/Publications/WEO/2018/Update/January/0118.ashx> [dostęp: 8.02.2018].

⁸ 李旭红 (Li Xuhong), *美国联邦税改法案将带来什么 (Co przyniesie ustawa o reformie podatków federalnych w USA)*, strona Państwowej Administracji Skarbowej (State Administration of Taxation), 9.01.2018, <http://www.chinatax.gov.cn/n810341/n810780/c3034956/content.html> [dostęp: 8.02.2018]. To może prowadzić do szerszego zjawiska narastania międzynarodowej konkurencji podatkowej i kierowania przepływów z gospodarek rozwijających się do rozwiniętych, na co wskazują już podjęte lub planowane przez Niemcy, Francję i Wielką Brytanię działania. Indie również planują reformę podatków. W chińskich rządowych mediach rok 2018 został określony jako rok „globalnej reformy podatkowej”, którą spowodują Stany Zjednoczone.

Por. 陈凤英 : 2018年或成“全球税改年” (Chen Fengying: Rok 2018 będzie „rokiem globalnej reformy podatkowej”), Xinhua, 2.01.2018, http://www.xinhuanet.com/asia/2018-01/02/c_129778904.htm [dostęp: 8.02.2018]. Mówi o tym również 许生 (Xu Sheng) podczas *国经论坛：美国税改对中国及全球经济的影响与对策 (Debata o gospodarce Chin: Wpływ reformy podatkowej w USA na gospodarkę światową i chińską oraz środki zaradcze)*, China.com.cn, http://www.china.com.cn/zhibo/2017-12/13/content_41984570.htm [dostęp: 8.02.2018].

⁹ Maurits Elen, *Alicia Garcia-Herrero: What US Tax Reform Means for China*, The Diplomat, 20.12.2017, <https://thediplomat.com/2017/12/alicia-garcia-herrero-what-us-tax-reform-means-for-china/> [dostęp: 8.02.2018].

Garcia-Herrero słusznie wskazuje, że wpływ samej reformy podatkowej na migrację chińskich firm będzie minimalny, gdyż różnica w stawkach podatkowych po reformie jest niewielka. Nie uwzględnia jednak kwestii istotnych obciążeń pracodawców w Chinach z tytułu świadczeń pracowniczych. Obniżka podatków w USA może być dodatkowym czynnikiem wpływającym na decyzję o migracji części produkcji do USA.

¹⁰ Bardzo obszerny przegląd chińskich programów subsydiowania i wspierania rodzimych przedsiębiorstw przeprowadziła Komisja Europejska. Por. *Commission Staff Working Document on Significant Distortions in the Economy of the People's Republic of China for the Purpose of the Trade Defence Investigations*, Komisja Europejska, Dokument Nr SWD(2017) 483 final/2, 20.12.2017, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156474.pdf [dostęp: 8.02.2018].

¹¹ Chiny zajmują 132 miejsce na 137 pod względem wysokości obciążeń podatkowych w rankingu World Economic Forum, <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>. W ogólnej klasyfikacji Chiny przesunęły się na 27 miejsce z 28. Ocenie podlega konkurencyjność gospodarki w ogóle (nie tylko pod kątem inwestycji zagranicznych), nie jest to więc równoznaczne z atrakcyjnością Chin jako miejsca biorcy BIZ.

¹² Kilka przykładowych inwestycji wymienionych zostało tu: *Trump tax reform a challenge for China*, South China Morning Post, 9.12.2017, <http://www.scmp.com/print/comment/insight-opinion/article/2123573/trump-tax-reform-challenge-china> [dostęp: 8.02.2018].

Znacząca jest w tym kontekście wypowiedź miliardera Cao Dewanga (szefa Fuyao Glass, który jeszcze przed reformą podatkową otworzył fabrykę szkła samochodowego w USA w Dayton w stanie Ohio) o korzyściach płynących z przeniesienia produkcji do USA: Kevin Lui, *Meet the Chinese Billionaire Who's Moving Manufacturing to the U.S. to Cut Costs*, Fortune, 22.12.2016, <http://fortune.com/2016/12/22/us-china-manufacturing-costs-investment/> [dostęp: 8.02.2018].

Rok 2016 był rekordowy pod względem chińskich inwestycji w Chinach. W 2017 nastąpił spadek o ponad 1/3 ze względu przede wszystkim na ograniczenia w odpływie kapitału z Chin, ale również ze względu na liczne zablokowane transakcje przez amerykańską administrację. Wzrost chińskich inwestycji w USA

zależy również od mniej lub bardziej restrykcyjnego podejścia CFIUS do chińskich projektów z punktu widzenia bezpieczeństwa narodowego.

Por. *Chinese FDI Squeezed in 2017 by Regulatory Crackdowns at Home and Abroad*, Baker McKenzie, 17.01.2018, <https://www.bakermckenzie.com/en/newsroom/2018/01/chinese-fdi-2017/> [dostęp: 8.02.2018]. Sygnałem, że być może administracja Trumpa nie będzie dążyła do masowego blokowania transakcji, ale będzie badała każdy przypadek oddzielnie jest zatwierdzenie przejęcia przez Naura, producenta półprzewodników, amerykańskiego rywala Aktron Systems. Por. James Fontanella-Khan, Shawn Donnan, *First Chinese takeover of US group under Trump gets go-ahead*, 18.01.2018, <https://www.ft.com/content/ef0c7fb2-fbe7-11e7-9b32-d7d59aace167> [dostęp: 8.02.2018].

¹³ 韩洁 (Han Jie), 郁琼源 (yu Qingyuan) 胡璐 (Hu Lu), 申铖 (Shen Cheng),

美国30多年来最大减税计划影响几何? (Jaki będzie miał wpływ największy od 30 lat amerykański plan obniżenia podatków), strona Ministerstwa Finansów ChRL, 11.12.2017,

http://www.mof.gov.cn/zhengwuxinxi/caijingshidian/xinhuanet/201712/t20171211_2771021.html [dostęp: 8.02.2018].

¹⁴ 陈益刊 (Chen Yikan), *100元利润案例看懂美国税改如何吸引海外利润回流 (Jak na przykładzie 100 juanów dochodu zrozumieć, w jaki sposób reforma podatkowa w USA przyciągnie powrotny napływ zagranicznych dochodów)*, China Business Network, 6.12.2017, <http://m.yicai.com/news/5380933.html> [dostęp: 8.02.2018]. Wakacje podatkowe za administracji Busha doprowadziły do powrotu znacznej części zagranicznych dochodów o wartości ok 312 mld. Należy jednak zwrócić uwagę, że odpływ kapitału z zagranicy nie przyniósł wtedy trwałych inwestycji i tworzenia miejsc pracy. Por. *Repatriating Offshore Funds: 2004 Tax Windfall for Select Multinationals*, Permanent Subcommittee on Investigations of the Committee on Homeland Security and Governmental Affairs United States Senate, 11.10.2011, <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CPRT-112SPRT70710/pdf/CPRT-112SPRT70710.pdf> [dostęp: 8.02.2018].

W przeciwieństwie do obecnej reformy był to akt jednorazowy. Obecna reforma jest elementem, kompleksowej, choć realizowanej w ograniczonym stopniu i fragmentarycznie koncepcji „America First”.

¹⁵ Z jednej strony amerykańskie przedsiębiorstwa w Chinach wskazują na rosnące przychody i zyskowność operacji i mają nadzieję na większe otwarcie rynku. Z drugiej strony jednak wskazują na rosnący protekcyjizm i przepisy skierowane przeciw zagranicznym przedsiębiorcom. W efekcie: „75% of member companies [w AmCham - przyp. aut] continue to feel foreign companies are less welcome in China than they have been in the past”.

Por. *2018 China Business Climate Survey Report, The American Chamber of Commerce in the People's Republic of China*, styczeń 2018, <https://www.amchamchina.org/download-document/0c83a7b4dc2ba38af1870a31d8120d8e9154fa2b.pdf>, [dostęp: 8.02.2018].

12 proc. w ciągu ostatnich trzech lat przeniosło część operacji z Chin a kolejne 11 proc. planuje zrobić to w przyszłości. Z tych 23 proc. ponad 1/5 planuje przenieść się do USA, włącznie z Kanadą i Meksykiem to około 1/3. Raport jest ze stycznia, ale trzeba zwrócić uwagę, że badania były prowadzone w październiku i listopadzie, przed uchwaleniem reformy podatkowej. Reforma podatkowa może być dodatkowym istotnym argumentem dla tych przedsiębiorstw, aby przenieść lub zwiększyć przenoszenie operacji z Chin oraz żeby przenieść je właśnie do USA, a nie do innych regionów. Przedstawiony na XIX Zjeździe KPCh program Xi Jinpinga również wymienia liczne czynniki niekorzystne dla funkcjonowania zagranicznych firm w Chinach. Por. Łukasz Sarek, *Kwestie gospodarcze na XIX zjeździe Komunistycznej Partii Chin*, Biuletyn Ośrodka Badań Azji Centrum Badań nad Bezpieczeństwem Akademii Sztuki Wojennej, Nr 11, listopad 2017, s. 11-25.

¹⁶ Ponadto wiele chińskich grup działa w USA poprzez spółki zarejestrowane w innych państwach, szczególnie w Hong Kongu. Formalnie w takiej sytuacji płatnikami podatku są spółki w Hong Kongu, ale konieczność zapłaty podatku od repatriacji dochodów wpływa jednak na pozycję finansową całej grupy nawet jeśli siedziba spółki kontrolującej grupę mieści się w Chinach, w związku z czym w wielu przypadkach należy również brać pod uwagę transfery dokonywane przez zagraniczne spółki zależne lub spółki powiązane z chińskimi przedsiębiorstwami.

¹⁷ *China's Lenovo swings to Q3 loss on U.S. tax reform, says outlook challenging*, Investing.com, 31.01.2018, <https://www.investing.com/news/stock-market-news/chinas-lenovo-swings-to-q3-loss-on-us-tax-reform-says-outlook-challenging-1179967> [dostęp: 8.02.2018].

Yum China, prowadzący takie marki jak Pizza Hut i KFC, zadeklarowało 160 mln usd.

Por. *Yum China Estimates One-Time Charge as a result of U.S. Tax Reform*, 16.01.2018, PR Newswire,

<https://www.prnewswire.com/news-releases/yum-china-estimates-one-time-charge-as-a-result-of-us-tax-reform-300583010.html> [dostęp: 8.02.2018].

¹⁸ Matthew Townsend, Elena Popina, *How Much Trump's Tax Cuts Are Trickling Down*, Bloomberg, 30.01.2018, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-01-30/surprise-bonus-payouts-spur-re-examination-of-trump-s-tax-cuts> [dostęp: 8.02.2018]. Aktualizowana na bieżąco lista firm, które w związku z reformą podatkową podnoszą płace, wypłacają premie lub w innej formie rozdają świadczenia pracownikom prowadzona przez organizację walczącą o obniżenie podatków dostępna jest tu: *List of Tax Reform Good News*, Americans for Tax Reform, <https://www.atr.org/list> [dostęp: 8.02.2018].

¹⁹ Jest to kwota odroczonego zobowiązania podatkowego w stosunku do dochodów na całym świecie. Kwota przypadająca na Chiny nie została wyszczególniona. Por. Hayley Tsukayama, *Trump claimed that Apple's \$350 billion investment is because of the new tax law. But the connection is not that clear*, Washington Post, 31.01.2018,

<https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2018/01/31/taking-a-closer-look-at-trump-taxes-and-apple/> [dostęp: 8.02.2018].

Kwota podatku wyliczona przez MacDonal'd's to 700 mln usd. Por. *McDonald's Reports Fourth Quarter And Full Year 2017 Results And First Quarter 2018 Cash Dividend*, PR Newswire, 30.01.2018, <http://markets.businessinsider.com/news/stocks/McDonald-s-Reports-Fourth-Quarter-And-Full-Year-2017-Results-And-First-Quarter-2018-Cash-Dividend-1014553493> [dostęp: 8.02.2018].

General Motors, czołowa amerykańska firma motoryzacyjna w Chinach, wyliczyła kwotę podatku na 7,3 mld usd. Jest to kwota łączna, a kwota przypadająca na Chiny nie została wyszczególniona. Por. *GM Reports \$5.2 Billion Loss on Charge for US Tax Reform*, IndustryWeek, 6.08.2018, <http://www.industryweek.com/corporate-finance-tax/gm-reports-52-billion-loss-charge-us-tax-reform> [dostęp: 8.02.2018].

Lista większych firm amerykańskich wraz z podaną wysokością nieopodatkowanych jeszcze zagranicznych aktywów dostępna jest tu: *Tax Reform—Overseas Cash and Repatriation Implications*, Wells Fargo, styczeń 2018, <https://www.wellsfargofunds.com/assets/pdf/fmg/commentary/mmk/tax-reform-overseas-cash-repatriation-implications.pdf> [dostęp: 8.02.2018]. Zdecydowana większość z nich prowadzi znaczących rozmiarów operacje w Chinach.

²⁰ Por np. *Trump claimed that Apple's \$350 billion investment... i Exxon plans major U.S. investments due to tax reform: CEO*, Reuters, 29.01.2018, <https://www.reuters.com/article/us-usa-tax-exxon-mobil/exxon-plans-major-u-s-investments-due-to-tax-reform-ceo-idUSKBN1FI2LS> [dostęp: 8.02.2018].

²¹ Tak twierdzi np. 张茉楠 (Zhang Monan). Por. *Debaty o gospodarce Chin: Wpływ reformy podatkowej w USA...*

²² Wysokość koniecznych rezerw walutowych przyjmowana jest zgodnie z metodologią IMF na poziomie ok 2,6 lub 2,7 bln usd. Wskazać jednak należy, że niektórzy analitycy argumentują, że może być ona znacznie niższa.

Por. Brad W. Setser, *The Dangerous Myth That China "Needs" \$2.7 Trillion in Reserves*, 13.02.2017, Council on Foreign Relations Follow the Money Blog, 13.02.2017, <https://www.cfr.org/blog/dangerous-myth-china-needs-27-trillion-reserves>, [dostęp: 8.02.2018] oraz Matthew C. Klein, *China's got problems, but it won't run out of reserves*, Financial Times Alphaville, 26.02.2016,

<https://ftalphaville.ft.com/2016/02/26/2154382/chinas-got-problems-but-it-wont-run-out-of-reserves/> [dostęp: 8.02.2018].

W związku z tym ewentualne uszczerpnięcie rezerw spowodowane odpływem kapitału do niższego poziomu (ok 2 bln usd) nie niesłoby jeszcze tak poważnego zagrożenia jak na to wskazuje część analityków. W grudniu ub.r. poziom rezerw walutowych wynosił 3.14 bln usd. Por. *China December forex reserves rise to \$3.14 trillion, highest since September 2016*, Reuters, 7.01.2018, <https://www.reuters.com/article/us-china-economy-forex-reserves/china-december-forex-reserves-rise-to-3-14-trillion-highest-since-september-2016-idUSKBN1EW061> [dostęp: 8.02.2018].

²³ Łukasz Sarek, *Dalsze ograniczenia dla chińskich inwestycji zagranicznych*, Biuletyn Ośrodka Badań Azji Centrum Badań nad Bezpieczeństwem Akademii Sztuki Wojennej, Numer 9, wrzesień 2017, s. 9-16.

²⁴ Por. Chen Fengying: *Rok 2018...*, a także: *U.S. tax cuts impact on China two-sided: economists*, Xinhua 5.12.2017, http://www.xinhuanet.com/english/2017-12/05/c_136802728.htm [dostęp: 8.02.2018].

W 2017 r. w znacznej części dzięki ożywieniu gospodarczemu import z Chin znacznie wzrósł i USA zanotowały rekordowy deficyt budżetowy. Por. Lucia Mutikani, David Lawder, *U.S. trade deficit rises to nine-year high on robust imports*, Reuters, 6.08.2018, <https://www.reuters.com/article/us-usa-economy-trade/u-s-trade-deficit-rises-to-nine-year-high-on-robust-imports-idUSKBN1FQ1XG> [dostęp: 8.02.2018].

²⁵ Jeśli administracji Trumpa nie uda się przyciągnięcie do sektora produkcyjnego w USA amerykańskich przedsiębiorstw operujących w Chinach lub chińskich inwestorów efektem wzrostu gospodarczego i inwestycji będzie wzrost importu z Chin. Na fakt, że reforma podatkowa jest tylko jednym z elementów polityki gospodarczej Trumpa, który ma wpływ na Chiny zwracał uwagę np. 张茉楠 (Zhang Monan). Por. *Debata o gospodarce Chin: Wpływ reformy podatkowej w USA...*

²⁶ Li Xuhong, *Co przyniesie ustawa ...* oraz Han Jie et al., *Jaki będzie miał wpływ...*

²⁷ 特朗普减税对美国和世界的影响 (*Wpływ obniżki podatków przez Trumpa na Stany Zjednoczone i świat*), Institute of Economics Chinese Academy of Social Science, *Macroeconomic Trend Monitor*, Nr 88 (1793), 11.12.2017,

http://ie.cass.cn/academics/economic_trends/201712/t20171214_3781048.html [dostęp: 8.02.2018].

²⁸ Chen Jia, *Possible impacts of US tax cuts assessed*, *China Daily*, 4.12.2018,

http://www.chinadaily.com.cn/world/2017-12/04/content_35189795.htm [dostęp: 8.02.2018].

²⁹ Por np. Np. 郑永年: 美国税改不是供给侧改革, 中国不必太焦虑 (Zhou Yongnian: *Reforma podatkowa w USA to nie reforma strony podaźowej, Chiny nie powinny się zbytnio przejmować*), *Caijing*, 4.12.2017, <http://economy.caijing.com.cn/20171204/4371214.shtml> [dostęp: 8.02.2018].

³⁰ Sui-Wee Lee, *China Offers Tax Incentives to Persuade U.S. Companies to Stay*, *New York Times*, 28.12.2017, <https://www.nytimes.com/2017/12/28/business/tax-bill-china.html> [dostęp: 8.02.2018].

³¹ *China widens foreign access to its giant financial sector*, *Reuters*, 10.11.2017, <https://www.reuters.com/article/us-china-investment/china-widens-foreign-access-to-its-giant-financial-sector-idUSKBN1DA12Q> [dostęp: 8.02.2018]. Wcześniej lista negatywna dla zagranicznych inwestycji, ale tylko w obrębie FTZ. Por. *New China negative list for foreign investment modifies sectoral restrictions*, *KPMG, China Tax Alert*, nr 21, czerwiec 2017,

<https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/cn/pdf/en/2017/06/china-tax-alert-21.pdf> [dostęp: 8.02.2018].

³² Maurits Elen, *What US Tax Reform Means...* W raporcie przedstawionym na XIX Zjeździe KPCh Xi Jinping wskazał na cały wachlarz programów społecznych, do których realizacji potrzebne będą znaczące zasoby finansowe. Por. Łukasz Sarek, *Kwestie gospodarcze na XIX zjeździe Komunistycznej Partii Chin*, *Biuletyn Ośrodka Badań Azji Centrum Badań nad Bezpieczeństwem Akademii Sztuki Wojennej*, Nr 11, listopad 2017, s. 11- 25.

³³ *Wpływ obniżki podatków przez Trumpa...*

³⁴ Chociaż deficyt rządu centralnego jest stosunkowo niski – ok 3,5 proc. za 2017 r. – a łączne zadłużenie państwa stanowi 46 proc. PKB, rząd centralny musi mieć przygotowane środki na wypadek niewypłacalności rządów lokalnych oraz bankructw przedsiębiorstw państwowych, co znacząco ogranicza możliwość zmniejszenia wpływów podatkowych przez obniżki podatków. Może to prowadzić do sytuacji wręcz odwrotnej – konieczności nałożenia w pewnej formie opodatkowania przedsiębiorstw dochodowych. Por. Maurits Elen, *What US Tax Reform Means...*

³⁵ To może wpłynąć pozytywnie na chińskie środowisko biznesowe. Por. 魏建国 (Wei Jianguo) o kompleksowej reformie, 张学澍 (Zhang Xuedan) o konieczności zmian w mechanizmach podatkowych, strukturze oraz o cięciu podatków, ale w niewielkim stopniu dotyczących CIT. Por. *Debata o gospodarce Chin: Wpływ reformy podatkowej w USA...*

³⁶ Pisz o tym np. Xu Sheng. Por. „*Debata o gospodarce Chin: Wpływ reformy podatkowej w USA...*”

³⁷ Mark Deen, Birgit Jennen, Viktoria Dendrinou, *Trump's Tax Plan Triggers Ire From China to the EU*, *Bloomberg*, 5.12.2017,

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-12-05/europe-initiates-review-into-new-u-s-tax-law-s-legal-compliance> [dostęp: 8.02.2018].

³⁸ Christoph Spengel, Friedrich Heinemann et al., *Analysis of US Corporate Tax Reform Proposals and their Effects for Europe and Germany*, *Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung*, 11.12.2017, ftp.zew.de/pub/zew-docs/gutachten/US_Tax_Reform_2017.pdf [dostęp: 8.02.2018].

³⁹ *Germany's Angela Merkel decries right-wing populism as 'poison' at Davos summit*, *Deutsche Welle*, 24.01.2018,

<http://www.dw.com/en/germanys-angela-merkel-decries-right-wing-populism-as-poison-at-davos-summit/a-42292865> [dostęp: 8.02.2018].

⁴⁰ Jednocześnie jednak podobnie jak Trump prezydent Macron swoimi decyzjami uderzył w warstwę niższe likwidując dodatki mieszkaniowe dla studentów.

Por. Anne-Sylvaine Chassany, *Macron slashes France's wealth tax in pro-business budget*, *Financial Times*, 24.10.2017, <https://www.ft.com/content/3d907582-b893-11e7-9bfb-4a9c83ffa852> [dostęp 8.02.2018].

⁴¹ Christoph Spengel, Friedrich Heinemann at al., *Analysis of US Corporate Tax Reform Proposals...*

⁴² *European business execs applaud Donald Trump's tax cuts at Davos*, Deutsche Welle, 26.01.2018, <http://www.dw.com/en/european-business-execs-applaud-donald-trumps-tax-cuts-at-davos/a-42312622> [dostęp: 8.02.2018].

Co do korzyści dla niemieckich koncernów por. *US tax reform promises big income boost for German carmakers*, The Local, 23.12.2017, <https://www.thelocal.de/20171223/us-tax-reform-promises-big-income-boost-for-german-carmakers> [dostęp: 8.02.2018].

⁴³ Ben McLannahan, Laura Noonan, Olaf Storbeck, *More banks warn of US tax reform charges*, Financial Times, 5.01.2018, <https://www.ft.com/content/306e51ce-f215-11e7-b220-857e26d1aca4> [dostęp: 8.02.2018].